



Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 145g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 67 alin. (1) din Legea
insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012

*(amenda aplicată administratorului insolvabilității de către instanța de
insolvabilitate)*

CHIȘINĂU
26 martie 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dlui Nicolae ROȘCA, *judecători*,
cu participarea dnei Maria Arhir, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 20 iunie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 26 martie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 67 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl avocat Vasile Lungu, în interesele dnei Anna Mazur, lichidator al SRL „Adelun Confectionary”, în dosarul nr. 2i-179/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de domnul judecător Vitalie Guțan, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin Hotărârea Judecătoriei Chișinău din 13 mai 2021 a fost intentat procesul de insolvență în privința *Adelun Confectionary*, iar dna Anna Mazur a fost desemnată administrator al insolvenței.

4. Prin Încheierea Judecătoriei Chișinău din 24 octombrie 2022, în privința debitorului *Adelun Confectionary* a fost aplicată procedura falimentului, iar dna Anna Mazur a fost desemnată în calitate de lichidator.

5. La 14 mai 2025, un creditor a formulat o cerere pentru aplicarea unei amenzi judiciare dnei Anna Mazur.

6. În cadrul examinării cauzei, dl avocat Vasile Lungu a ridicat, în interesele dnei Anna Mazur, excepția de neconstituționalitate a articolului 67 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012.

7. Printr-o încheiere din 19 iunie 2025, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 sunt următoarele:

Articolul 67

Supravegherea administratorului/lichidatorului de către instanța de insolvență

„(1) Administratorul/lichidatorul își exercită atribuțiile sub supravegherea instanței de insolvență care examinează cauza de insolvență. Instanța poate solicita oricând explicații sau un raport despre starea de lucruri și despre administrarea masei debitoare. Dacă administratorul/lichidatorul nu își îndeplinește obligațiile sau dacă administratorul/lichidatorul destituit nu prezintă raport pentru perioada sa de activitate, nu restituie bunurile și nici documentele pe care le deține în legătură cu procesul de insolvență, instanța aplică, în calitate de sancțiune procedurală, o amendă judiciară de până la 500 de unități convenționale, potrivit cuantumului stabilit pentru unitatea convențională în Codul de procedură civilă.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că norma contestată nu respectă cerințele de claritate, previzibilitate și accesibilitate ale unei legi, deoarece nu conține criterii obiective care ar stabili cazurile de „neîndeplinire a obligațiilor” de către administrator/lichidator și nu distinge între abateri minore, neglijențe ușoare și fapte grave. De asemenea, norma contestată nu prevede un sistem gradual de sancțiuni și de garanții juridice care ar limita marja discreționară a instanței de judecată la aplicarea sancțiunii. Textul contestat încalcă dreptul de acces la un tribunal independent și imparțial, deoarece îi acordă instanței o dublă calitate procesuală, de supraveghetor al administratorului/lichidatorului și de autoritate care îi poate aplica sancțiuni.

11. Totodată, autorul susține că textul contestat nu stabilește cine poate sesiza instanța, care sunt condițiile de admitere spre examinare a cererii privind sancționarea administratorului insolvenței, inclusiv sub aspectul achitării taxei de stat și/sau a taxei de timbru, care reguli de procedură sunt aplicabile la soluționarea cererii și dacă instanța este obligată să desfășoare o ședință publică, cu înștiințarea participanților, în cadrul căreia administratorul insolvenței/lichidatorul să fie audiat, să prezinte probe și să fie asistat de un avocat. Autorul constată lipsa regulilor pe baza cărora instanța ar putea fi recuzată sau, după caz, ar urma să se abțină de la soluționarea unei cereri privind aplicarea sancțiunilor administratorului, cerere formulată de un creditor ori de o altă persoană aflată într-un conflict evident de interese cu acesta.

12. Autorul mai afirmă că este lipsit de un mecanism eficient de apărare în cadrul procesului și de garanții de control al actului judecătoresc care i-ar putea afecta drepturile, așa cum norma criticată nu stabilește posibilitatea contestării sancțiunii aplicabile. În lipsa unui mecanism de apărare echilibrat, sancționarea administratorului insolvenței cu o amendă este excesivă și ar putea fi percepută drept un instrument de intimidare.

13. În opinia autorului sesizării, norma contestată contravine articolelor 20, 23, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea insolvenței, ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 67 alin. (1) din Legea insolvenței. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care a fost formulată o cerere privind sancționarea administratorului insolvenței cu

amendă judiciară. Curtea admite că norma contestată ar putea fi aplicată la examinarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

19. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (DCC nr. 184 din 20 decembrie 2022, § 16).

20. Autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

21. Cu privire la incidența articolelor 23 și 54 din Constituție, Curtea reiterează că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție (DCC nr. 177 din 12 decembrie 2023, § 18).

22. Cu privire la pretinsa încălcare articolelor 20 și 26 din Constituție, Curtea observă că, deși autorul a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 67 alin. (1) din Legea insolvenței integral, criticile acestuia se referă la posibilitatea sancționării administratorului insolvenței de către instanță cu o amendă. Autorul pretinde că norma contestată nu stabilește condițiile de aplicare a sancțiunii, iar această omisiune îi restrânge în mod nejustificat dreptul de acces la un tribunal imparțial și dreptul la apărare.

23. Curtea observă că Parlamentul are prerogativa constituțională de a reglementa prin lege organică competența instanțelor judecătorești și procedura de judecare a cauzelor (articolul 115 alin. (4) din Constituție). Pe baza acestei prerogative, legislatorul a stabilit competența instanței de insolvență de a-i aplica administratorului insolvenței o amendă judiciară de până la 500 unități convenționale dacă acesta nu-și îndeplinește obligațiile, nu prezintă raportul privind activitatea sa și/sau nu restituie bunurile sau documentele pe care le deține în legătură cu procesul de insolvență (articolul 67 alin. (1) din Legea insolvenței).

24. Curtea menționează că articolul 20 din Constituție garantează dreptul de acces liber la justiție și își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Totodată, articolul 26 din Constituție, care garantează în mod distinct dreptul la apărare, își găsește corespondența în articolul 6 § 3 din Convenția Europeană (DCC nr. 12 din 6 martie 2024, § 25).

25. Curtea Europeană a reținut că articolul 6 din Convenție nu-i garantează persoanei dreptul de a se prezenta personal în fața unei instanțe civile, ci mai curând un drept mai general de a-și prezenta cauza în mod eficient în fața instanței și de a se bucura de egalitate de arme prin raportare la partea adversă. Articolul 6 § 1 lasă statului libertatea de a alege mijloacele care trebuie utilizate pentru a le garanta justițiabililor aceste drepturi (*Zayidov v. Azerbaidjan (nr. 2)*, 24 martie 2022, § 87).

26. Mai mult, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, în cadrul procedurilor în fața unei prime și unice instanțe, dreptul la „o audiere publică” în sensul articolului 6 § 1 din Convenție include un drept la o „audiere orală”, cu excepția unor circumstanțe excepționale care justifică renunțarea la o astfel de audiere. Curtea Europeană a identificat situații

în care circumstanțe excepționale ar putea justifica renunțarea la audiere, cum ar fi cazurile în care nu există probleme de credibilitate sau fapte contestate care pretind o audiere, iar instanțele pot soluționa litigiul în mod echitabil și rezonabil, pe baza materialelor cauzei (a se vedea *Döry v. Suedia*, 12 noiembrie 2002, § 37, și *Saccoccia v. Austria*, 18 decembrie 2008, § 73), cazuri în care se ridică probleme pur juridice, cu un domeniu de aplicare limitat (a se vedea *Mehmet Emin Şimşek v. Turcia*, 28 februarie 2012, §§ 29-31), probleme de drept care nu prezintă o complexitate deosebită (a se vedea *Varela Assalino v. Portugalia* (dec.), 25 aprilie 2002 și *Speil v. Austria* (dec.), 5 septembrie 2002) sau în situații în care cauza se referă la aspecte pur tehnice (a se vedea *Schuler-Zgraggen v. Elveția*, 24 iunie 1993, § 58, și *Döry*, citată *supra*, § 41) (DCC nr. 145 din 1 august 2024, § 24).

27. Curtea nu poate reține afirmațiile autorului sesizării potrivit cărora norma contestată nu ar conține criterii obiective pe baza cărora instanța ar stabili cazurile de „neîndeplinire a obligațiilor” de către administrator. Având în vedere că administratorul insolvenței/lichidatorul este desemnat și revocat din funcție prin actul judecătoresc al instanței de insolvență, legislatorul a pus în competența acestei instanțe și atribuția de control și supraveghere a activității acestuia (a se vedea articolele 5 alin. (6) și 67 alin. (1) din Lege), inclusiv asupra modului în care acesta își exercită atribuțiile profesionale stabilite la articolul 66 alin. (1) din Legea insolvenței, precum și cele impuse prin încheierea instanței (articolul 66 alin. (2) din Lege). Curtea reține că pentru a asigura celeritatea procedurilor, dar și exercitarea cu eficiență a atribuțiilor legale de către administratorul insolvenței/lichidatorul, legislatorul a prevăzut și sancțiuni procedurale, care ar putea fi aplicate de către instanță din proprie inițiativă sau la cererea participanților la proces.

28. Cu referire la argumentul autorului potrivit căruia norma contestată nu prevede un sistem gradual de sancțiuni și garanții juridice care ar limita marja discreționară a instanței de judecată la aplicarea sancțiunii, Curtea reține că legea prevede că amenda judiciară se aplică până la 500 de unități convenționale. Astfel, Curtea constată că legislatorul i-a delegat instanței de judecată competența să individualizeze amenda aplicată administratorului insolvenței în funcție de circumstanțele cauzei. Competența instanței de a sancționa administratorul pentru neîndeplinirea obligațiilor legale are rolul să asigure buna-desfășurare a procesului și respectarea drepturilor celorlalți participanți la proces.

29. Cu referire la argumentul autorului privind lipsa obligației instanței de a desfășura o ședință publică, în cadrul căreia să beneficieze de garanțiile unui proces echitabil, Curtea reține că legislatorul, pornind de la specificul cauzelor de insolvență, a prevăzut prerogativa instanței de a adopta încheieri judecătorești și fără citarea părților (articolul 5 alin. (4) din Lege). Având în vedere modul în care legislatorul a formulat comportamentele pentru care ar putea fi sancționat administratorul insolvenței/lichidatorul, pentru a ajunge la concluzia că administratorul le-a comis, instanța poate să-l audieze și să-i acorde dreptul să prezinte probe, astfel încât acesta să poată să se apere în mod efectiv. Legea garantează dreptul administratorului insolvenței/lichidatorului de a-și apăra interesele personale, precum și dreptul de a fi asistat de un avocat (a se vedea articolele 66 alin. (4) din Legea insolvenței și 75 alin. (1) din Codul de procedură civilă). De asemenea, instanța de judecată are obligația legală de a motiva încheierea cu privire la aplicarea sancțiunii, în care

să indice motivele care au determinat concluziile sale și legea aplicată. Curtea observă că condiția adoptării unei „încheieri motivate”, stabilită de legislator, reprezintă o garanție procedurală esențială a dreptului de acces liber la justiție, pentru că le demonstrează părților că argumentele lor au fost avute în vedere și le oferă posibilitatea de a înainta obiecții sau de a contesta hotărârea (a se vedea DCC nr. 22 din 16 februarie 2021, § 27; DCC nr. 110 din 13 septembrie 2024, §§ 20-21).

30. Astfel, Curtea observă că sancționarea procedurală a administratorului insolabilității poate interveni pe baza unor motive precise și urmărește scopul bunei administrări a procesului de insolabilitate și exercitarea cu diligență și celeritate a competențelor acordate acestuia prin lege. Astfel, norma contestată îi permite administratorului să-și ajusteze conduita și să evite sancționarea sa. Deși autorul pretinde că ar fi în imposibilitate să se apere și să conteste efectiv aplicarea amenzii judiciare, Curtea observă că articolul 67 alin. (2) din Legea insolabilității prevede că administratorul insolabilității poate contesta cu recurs încheierea judecătorească adoptată. Instanța de recurs deține competența de a verifica legalitatea soluției primei instanțe, iar acest fapt este o garanție suplimentară împotriva arbitrarului.

31. Așadar, Curtea reține că prevederile contestate nu afectează dreptul la apărare sau dreptul la un proces echitabil, de vreme ce există garanții și remedii procesuale în acest sens.

32. Pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit. d), (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 67 alin. (1) din Legea insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl avocat Vasile Lungu, în interesele dnei Anna Mazur, lichidator al SRL „Adelun Confectionary”, în dosarul nr. 2i-179/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 26 martie 2026
DCC nr. 51
Dosarul nr. 145g/2025*